

Онлайн-урок з теми:

“Орфоепічна помилка.

*Орфоепічний словник. Поняття
милозвучності. Чергування у//в, і//й
як засіб милозвучності”*

Орфоепічні норми

Регулюють правильну вимову звуків, звукосполучень та наголошення слів.

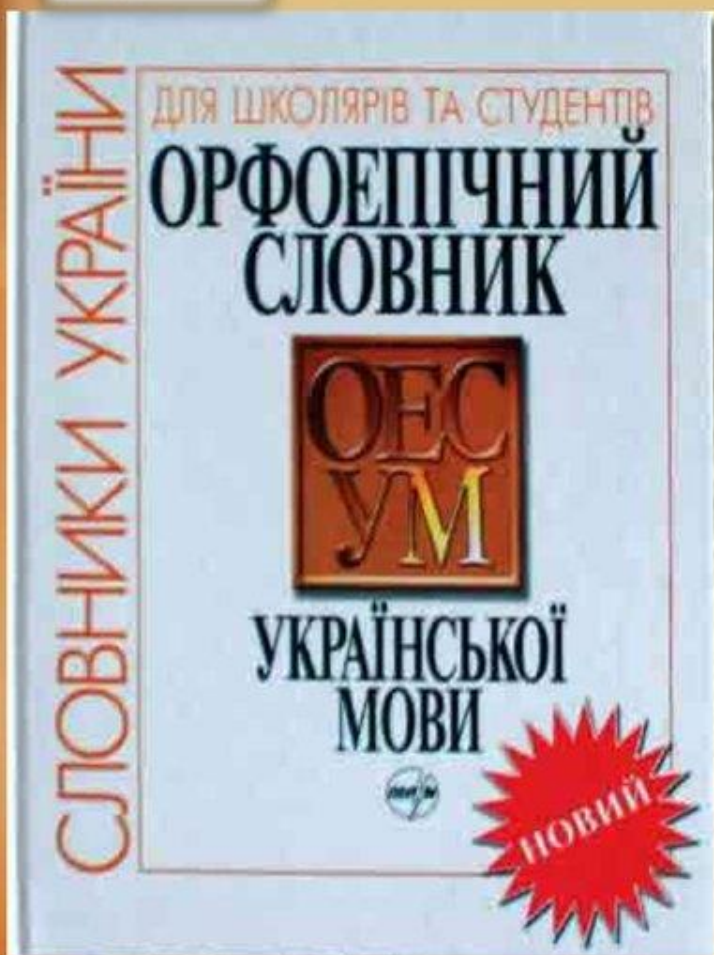
Наприклад:

- тверда вимова шиплячих: чай, чому, Польща (а не чьай, чьому, Польщя);
- дзвінкі приголосні в кінці слова або складу не оглушуються: гриб, репортаж, любов, раз, лід (а не грип, репорташ, любоф, рас, літ);
- голосний о ніколи не наближається до а : молоко, потреби, дорога (а не малако, патреби, дарога);
- літера щ передає звуки шч: вищий, що (а не висший, шо);
- буквосполучення дж, дз передають злиті звуки: сиджу, кукурудза (а не сижу, кукуруза);
- літера ґ передає звук ґ: обґрунтування, ґатунок (а не обгрунтування, гатунок)...

Орфоепічні словники

містять відомості про
правильну літературну
вимову й
наголошування слів, їх
форм

На жаль, порушення орфоепічних норм у практиці українського усного літературного мовлення трапляється ще досить часто. Іноколи помилка зумовлюється пропуском одного із звуків, наприклад:

Правильно

- ❖ Плутати
- ❖ Плутаю
- ❖ Плутають

Неправильно

- ❖ Путати
- ❖ Путаю
- ❖ Путають

Дуже часто у мовленні замість [ф] вживають [хв], а замість [хв] -

Правильно

- ❖ факт
- ❖ фарба
- ❖ фахівець
- ❖ Феномен
- ❖ форматний
- ❖ функціонувати
- ❖ хвала
- ❖ хвороба

Неправильно

- ❖ хвакт
- ❖ хварба
- ❖ хвахівець
- ❖ хвеномен
- ❖ хворматний
- ❖ хвункціонувати
- ❖ фала
- ❖ фороба

Милозвучність мови

Одним із засобів виразності мовлення є **милозвучність**. Це характерна риса української літературної мови.

Милозвучність в українській мові досягається **чергуванням** голосних і приголосних **У – В, І – Й**, використанням **фонетичних варіантів** повнозначних і службових слів, зокрема прийменників **З – ІЗ – ЗІ, У – УВІ, ПІД – ПІДІ – ПІДО, НАД – НАДІ**.

Наприклад: У дорозі, в Одесі; утретє – втретє; імла – мла; під столом – піді (підо) мною; зі столу - з дороги.

Недотримання правил чергування призводить до виникнення чужих українській мові немилозвучних сполучень. Сприяє милозвучності й те, що **дзвінкі приголосні не оглушуються (різьба, ходьба)**, а важкі для вимови групи приголосних **спрощуються (тиждень - тижневий)**.

МИЛОЗВУЧНІСТЬ: **У** чи **В**

У

У Києві йде дощ.
Читав у саду.

жив
жила **У** Відні
Фастові
Львові
своєму місті
твоїй квартирі

Перед **в, ф, льв, св, хв, тв,**
зв і подібними.

Після знаків: , ; : – ().
перед приголосним.

В

В Одесі йде дощ.
Читала в автобусі.

жила **В** Празі
Берліні
Чернівцях
Шостці
Києві

Крім **в, ф, льв, св, тв, хв,**
зв і подібних.

МИЛОЗВУЧНІСТЬ: **З, ІЗ**

З

Між голосними:

Повернулися з Одеси

Перед голосним:

Поїхав з Оленою

Перед приголосним (крім **с, ш**),

рідше – сполученням
приголосних, якщо попереднє
слово закінчується голосним,
а також на початку речення,
після паузи:

Танцювала з Романом

Плугатарі з плугами йдуть

з його приїздом

ІЗ

Між приголосними:

Разом із донькою

Перед **с, ш**:

Мама із сином

Із шовку

Між групами приголосних,
після них або перед ними:

Лист із Бразилії

Поїзд із Киева

Зустріч із твоїм чоловіком

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Чергування у-в, і-й чітко простежується в прозових творах, а в поетичній мові досить часто порушується з вимог ритму вірша.

Вставити пропущені у – в, і – й.

Він . швець, . жнець, . на дуді грець.

Молодість . мудрість на одному
стільці не сідають.

. сякий кулик до свого озера звик.

Що . ріці, то ще не . руці.

Не клади йому пальця . рот.

. чужу душу не влізеш.

Кожному не . годиш.

. нас так ведеться, що хата віником
мететься.

Виконайте тестове завдання:

1. Сполучник **й потрібно вживати у сполученні:**

А. вовки (і, й) ягнята;

Б. прийшла (і, й) запитала;

В. батьки (і, й) діти;

Г. от (і, й) все;

Д. Даша (і, й) Юля.

Дякую за увагу!

The background is a rich, multi-toned purple and pink. It features a central starburst or sunburst pattern with thin, dark lines radiating from a dark center. Scattered throughout are numerous small, glowing white and pink circles of varying sizes. Faint, repeating watermarks of the word 'dreamstime' are visible across the image.